

A close-up portrait of a woman with long, dark brown hair that is blowing in the wind. Her eyes are looking slightly to the left, and her expression is neutral. The lighting is warm and dramatic, highlighting the texture of her hair and the contours of her face.

BLANCA BUSQUETS
La fugitiva

labutxaca

Blanca Busquets

La fugitiva

Proa
Barcelona

© Blanca Busquets Oliu, 2018

La primera edició en català d'aquesta obra es va publicar
a Proa l'any 2018

Primera edició en aquest segell: octubre del 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

DIPÒSIT LEGAL: B. 19.309-2019

ISBN: 978-84-17420-96-3

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de
l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació
pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa
a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos
Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a **ecològic**
i procedeix de boscos gestionats de manera **sostenible**.

ÍNDIX

La casa de la vergonya _____	9
El castell de l'oblit _____	123
Jardí al sol _____	209

—*Ya llegaron...*

—Qui?

—Els nous llogaters.

—Ah, sí, ja els sento...

És mentida. El pis de lloguer és a l'altra banda i només està unit a casa a través del celobert de la galeria de la cuina, que és un lloc on no entro mai. És allà on hi ha la rentadora. I a la cuina només hi entrava de jove. Ara, i des de fa molts anys, la cuina és un lloc allunyat del meu món. De vegades hi entro de nit, això sí, a buscar un got d'aigua o una galeta d'aquelles que em racionen per allò del sucre. Però res més. Abans hi entrava l'Ester i, des que l'Ester va morir, hi ha hagut l'andalusa, i ara aquesta noia, la Lupe, que sembla que s'hi trobi bé entre els fogons i les olles, i que fins i tot fa cara de cassola. La gent acaba fent cara d'allò que remena.

—Senyora, vol que li porti el sopar ja?

—Com?

—Que si li porto ja el sopar.

—Ah, sí, sí...

La Lupe és peruana i parla un castellà que em costa d'entendre. De vegades trigo estona a copsar què m'ha dit. A l'andalusa, la Pili, l'entenia millor. Però el servei andalús estava aviciat, ja es pensaven que eren els amos del món. I els peruans van per feina, necessiten diners i necessiten papers i diuen que sí a tot. Ara, la Lupe em salta amb un okei i se'n va amb passes decidides cap a la cuina. Okei okei okei. Aquesta tot el dia diu okei. La deixo fer i mentrestant em recolzo bé en els braços del seient i a poc a poc m'aixeco. La Lupe ja sap que no vull que m'ajudi. Al començament va costar de convèncer, com a la Pili. Però ara es veu que s'hi ha resignat. La peruana és molt més ràpida que la Pili retenint les coses, això s'ha de reconèixer. Aquella... Mira que era fleuma, més que fleuma. I fava i tot. Se'n va anar plorant un dia i va dir que no tornaria mai més. I llavors va ser quan la meva filla, la Mireia, em va deixar anar, crispada, *mamá, eres mala*. I m'ho va dir mirant-me als ulls d'aquella manera que té ella de mirar-me quan em vol renyar, i es pensava que m'impressionaria. Però no va ser així perquè a mi, quan la meva filla em diu aquestes coses, em fa l'efecte que l'estic guanyant en una mena de guerra que no sé ben bé quina és, però que, es miri com es miri, és una guerra. Fet i fet, tinc la sort que res no m'impressiona des de fa molts i molts anys. El món va fent la seva i jo me'l vaig mirant. I la Mireia es va aixecar fent aquell soroll que fa ella sempre, de roba mig encartonada, de frrrrrrrr, del vestit jaqueta que es posa per treballar, perquè d'ençà que és jutge va com si fos el tub que aguanta el paper de vàter.

La Mireia no s'equivoca. Jo ja sé que soc dolenta. I què. Ho soc des de sempre. Doncs ja està. Hi ha d'haver gent

bona persona i gent que no ho sigui tant, en aquest món. Si no, els bons no destaquen. Hi ha d'haver...

—Aquí ho té. Vigili que no se li refredi...

No li contesto, a la Lupe. Ella, com cada dia, ja ho ha posat tot a punt, i ara ja tinc la taula parada com a mi m'agrada, amb els coberts ben posats, ganivet i cullera a la dreta, forquilla a l'esquerra, el got d'aigua i la copa. La copa van insistir a treure-me-la moltes vegades, pesats més que pesats, però vaig reclamar una mica de vi, només una mica de vi, per l'amor de Déu, que regui mínimament aquest menjar que, si no, se'm fa tan insuls. Al cap i a la fi, si he arribat a l'edat que he arribat bevent una miqueta, deu ser que és bo per a la salut. Ara la Lupe em serveix aquesta mica de vi que em permeten de beure, dos dits. Després, se'n va amb l'ampolla. Té de bo, aquesta noia, que sap que no m'agrada tenir companyia. Un punt de guanyat respecte a l'altra, l'andalusa, que tantes vegades es volia fer la simpàtica.

I els veïns, els nous llogaters, qui deuen ser. Em van dir que hi havia un nen de sis o set anys i una parella. Mentre no destorbin, que facin el que vulguin. Tampoc no hi puc dir res, la casa no és meva, la casa no és ni de la meva filla. La casa és del meu fill Javi, ell s'ho va quedar tot, i ell no hi és. Se'n va anar a viure a Amsterdam fa molts anys, amb la rossa que el va abduir, i va encarregar a la seva germana que s'ocupés de mi. Ho sé perquè m'ho va dir ella mateixa. Que no em faltés mai de res, li va dir en Javi, però que ell tampoc no volia saber res més de mi. Se'n va anar, va desaparèixer. Es veu que tinc un net allà, un net que no he vist mai. Però què hi fa.

—Lupe!

—Sí, senyora!

—A això li falta sal. Porta'm un saler!

—Okei, senyora!

No li falta sal, però no podia ser que un dia el sopar fos perfecte. I mira que aquesta sopa d'all l'ha fet com les que m'agraden, s'ha de reconèixer, com les que la mare em feia quan era petita. Ara hauré de dissimular i fer veure que hi tiro sal. Per això, quan la Lupe em porta el saler, me la miro perquè se senti incòmoda i se'n vagi, i jo m'espero una mica, la vigilo com desapareix, àgil i lleugera com una daina. Valga'm Déu, no sé què es pensen de venir a envair el país amb aquesta felicitat, com si arribessin a la terra promesa, al paradís terrenal. Després ens en faran fora a nosaltres.

Té, faig un gest com si em posés sal a la sopa, i torno a deixar el saler damunt de la taula. I després me la prenc. I me la prenc amb una mica de vi, amb tant de gust...! El plaer del paladar és l'únic que em queda.

I tanco els ulls i recordo, i rememoro. I penso que potser hi ha coses de la meva vida que han valgut la pena. Potser algunes sí. I, al cap i a la fi, ara ja soc al final del camí i val la pena recapitular, perquè mira que n'he fet de grosses.

Ara, només la Sònia em fa sentir diferent. Només la Sònia em fa somriure.

II

—Àvia! Et veig contenta...

La Sònia em fa sortir al balcó quan ve. Plogui o faci sol. Això passa un parell de cops al mes i moltes vegades és dissabte de matí. Com avui. I és clar que estic contenta. Se m'escapa un somriure, no hi puc fer més, al seu costat em sento com si reviscolés. I avui el sol ens toca a les dues de ple, a neta i àvia, i a mi m'enlluerna una mica però fa que tot sigui més agradable i que tot es vegi millor. El sol és suau i fa carícies. I mirem totes dues cap avall i ens entretenim veient com la gent va i ve, i n'escoltem les converses una estona. És indiscret, però tant és. Avui per a ells és dia de comprar, de xerrar, de posar-se al dia amb els veïns que durant tota la setmana no han vist.

No passen cotxes per aquí, n'han prohibit la circulació durant gairebé tot el dia. Només se senten persones. Sentir només persones és com sentir només ovelles.

Tot d'una, la Sònia mira el terra del balcó i canvia el to de veu:

—Vaja, àvia... Encara estem amb això?

A què es refereix? Ah, al jardí... Faig una rialleta, com

si fos una nena petita i m'haguessin enxampat fent una malifeta. La Sònia sospira:

—A veure, àvia... No és una mica estrany tot plegat? Pensava que havíem quedat que la Lupe s'enduria aquesta jardinera... Parlaré amb ella un altre cop.

No és la primera vegada que la Sònia em diu això, i no és la primera vegada tampoc que jo fujo d'estudi. No puc desfer el jardí, no puc destruir el que un dia vaig decidir fer jo, el meu punt de salvació. La meva..., la meva... subsistència. Però la Sònia no ho entén, ella és una noia massa sana, massa alegre, massa normal, massa riallera, massa maca... Massa com era jo abans. Massa com la primera Mireia, la del sol i la pluja, la de les rialles i les esperances. La que s'ho va arribar a creure tot.

La Sònia és jo gairebé vuitanta anys enrere. I jo llavors tampoc no ho hauria entès, això del jardí de la jardinera. Però ja m'hi vaig barallar prou, amb la Lupe. L'últim dia, la Sònia va dir que trucaria a la peruana perquè llencés tot això a les escombraries. Jo vaig insistir-li que no ho fes, i ella que sí, i, al final, com que sempre em guanya ella, sé que va trucar a la Lupe a mitja setmana perquè se n'ocupés. No ho va dir a la Substituta, no. La Substituta, que no sé mai com es diu i no cal que ho sàpiga perquè només és aquí els caps de setmana i, a més, no és una de sola sinó que n'hi ha hagut moltes... Doncs la Substituta només la tenen aquí perquè em faci el menjar i estigui per mi els dissabtes i els diumenges. No li fan fer coses delicades, coses compromeses. Per a això, s'esperen a dilluns, quan torna la Lupe, que és l'oficial, i que és la que ha de resoldre el que elles, la Sònia i la Mireia, en diuen temes delicats. I jo

vaig sentir que la Lupe agafava el telèfon un dia i saludava la *señorita* Sònia i li deia que sí a tot, i vaig pensar, ja hi som. I llavors la vaig vigilar. I quan s'acostava al balcó, anava jo darrere d'ella, i, és clar, la Lupe no podia tocar res. Però al final ho va tocar malgrat la meva vigilància i jo li vaig ordenar que no ho fes. I ella que sí, i jo que no, i al final em vaig posar a cridar i tot. I la Lupe ho va deixar estar perquè suposo que va tenir por que algun veí truqués a la policia i l'acusessin de maltractaments.

I aquell dia per poc no m'agafa un cobriment, n'estic segura. Però és que no em poden prendre la jardinera. Quan era jove, m'ho van prendre tot. Tot. Per dintre i per fora. Ara ja és hora que pugui tenir el que vull jo. I no m'ho impedirà cap Lupe.

—Àvia, l'Aniol sempre em dona records per a tu... i sempre em demana si hi aniràs...

Torno a somriure. Només em faltaria aquesta, ara. Anar a la Carena, anar a veure l'Aniol, com si tornés a tenir disset anys. Tanmateix, sentir parlar de l'Aniol és sentir a parlar del cantó bo de tota la meva història fosca. I també representa sentir una mica de vergonya perquè ell sempre ha estat l'únic que ha cregut en mi. O potser no, però, si no hi ha cregut, ho ha dissimulat molt bé. Amb aquell somriure de bon noi, amb aquell esguard que ho deia tot cada vegada que se m'adreçava, amb aquell tacte suau i càlid de quan ballàvem a les festes majors de fa tants anys, de quan ens miràvem, de quan jo pensava ara t'ho dirà, ara, ara.

—Li tornaré els records, eh? —diu ara la Sònia.

No contesto, només faig un gest amb el cap que es pot

interpretar de moltes maneres. L'Aniol va fer tard perquè no em va dir res. Però potser millor per a ell. Quan em veia, perdia el nord del tot, jo ho sabia i m'hi posava bé. Li veia els ulls enclastats als meus llavis, semblava que no els pogués treure d'allà, que una força més potent que ell els hi mantingués enganxats. I jo somreia, somreia, amb el pintallavis que li havia afanat a la Rat a Barcelona i que em posava cada vegada que m'havia de trobar amb l'Aniol, de tal manera que es devia pensar que aquell era el meu color natural. I aquell no era el meu color natural, no. Allò només era un posat. Jo, per dintre, em dessagnava, que és el que passa quan tota tu ets un forat. Jo fugia, jo intentava no ser jo.

—Mira, àvia, la llibretera!

La llibretera està obrint la botiga. És una mica més amunt del carrer, aixeca el cap i ens veu. És fàcil, perquè aquest balcó és tan avall que et fa la impressió de ser ben bé entre la gent que camina. Ella ens fa un gest amb la mà, d'aquests que fa la gent jove, aixecant el dit gros enlaire, i protegint-se del sol amb l'altra:

—Tot bé?

La Sònia contesta de pressa. Aquesta neta meva té ganes de xerrar amb tothom.

—Sí, tot bé! Tens un encàrrec de la Fineta, oi?

—Sí, sí... Ja l'hi tinc tot a punt!

La llibretera torna cap a la feina. Fa un temps que la Sònia li va presentar la Fineta, la filla de l'Aniol, i, de vegades, ella mateixa ve a parlar-hi o a buscar-hi llibres. Però aquí no hi puja, és clar. Suposo que la Sònia li devia explicar que la llibreria és pràcticament davant de casa la seva

àvia, i a mi em fa l'efecte que ella intentarà passar més aviat desapercebuda si un dia em veu. La Fineta és igual que la seva mare, la Fina, que tot el dia llegia. No es pot llegir sempre, així perds el món de vista i se t'escapa el que tens a casa. Em sap greu per la Fina, però les coses van anar com van anar, i jo també tenia dret a una mica de felicitat.

La Sònia em fa entrar. Ja ens hem estat una estona a fora. Deixem la porta del balcó oberta, ara és quan cal aprofitar el sol. Després, la tancarem. Potser més tard m'engegaran l'estufa una mica. No se sap mai si farà gaire fred aquí, cap al tard. Aquestes cases... Ara ella se'n va a veure la Substituta a la cuina i parlen dels menjars del cap de setmana, s'assegura que tingui ben apuntat el seu número de telèfon mòbil, perquè una vegada no l'hi tenia, i es va fer un fart de trucar-li perquè jo em trobava malament i no hi havia manera, i vam haver d'acabar trucant a la seva mare, o sigui, la meva filla, la Mireia, que quan va venir em va mirar com dient *eres mala*, que no era precisament el que jo volia. Però aquella era una altra Substituta. Aquesta sembla més espavilada... o potser no, la veritat és que encara no sé quina cara fa. No me l'he mirat bé.

Fa vuitanta anys tampoc no m'havia mirat bé el meu pare.